

Onderwerp reactie regio Alkmaar op internetconsultatie wijzigingen jeugdwet
Aan Ministerie van VWS
Van Gezamenlijke wethouders jeugdhulp Regio Alkmaar
Steller Petra Buwalda, regiomanager jeugdhulp, pbuwalda@alkmaar.nl
Datum 5 september 2020

Reactie op voorgenomen wijziging ‘wet op verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’

De 7 gemeenten in de regio Alkmaar/Noord-Kennemerland willen in het kader van de consultatieronden op de voorgestelde wetswijziging hun zienswijze naar voren brengen. Hierbij wordt een korte reactie gegeven bij de zes kernpunten zoals aangegeven in de memorie van toelichting:

- Versterken van de regionale samenwerking
- Versterken van de toegang tot jeugdhulp
- Governance jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen
- Versterken inzicht en toezicht op de beschikbaarheid van zorg voor jeugdigen
- Overige aspecten
- Financiële gevolgen

Versterken van de regionale samenwerking

Gemeenten in Regio Alkmaar onderschrijven het belang hiervan en geven voor wat betreft de inkoop van specialistische jeugdhulp en jeugdbescherming/jeugdreclassering hier ook uitvoering aan. Sterker nog, een aantal zorgfuncties wordt zelfs bovenregionaal ingekocht. Dit vanuit de erkenning van het belang van jeugdhulpaanbieders die veelal in meerdere regio's tegelijk actief zijn. Tegelijk wordt de ambivalentie gevoeld dat dit op gespannen voet staat met de uitgangspunten van de decentralisatie: zorg nabij en zo veel mogelijk toegesneden op de lokale situatie. Ook ervaren gemeenten het grote nadeel van veel extra ambtelijke en bestuurlijke inzet in deze omvangrijke samenwerkingsverbanden. Desalniettemin wordt in het belang van de werkbaarheid voor aanbieders veelal toch deze keuze gemaakt. Maar ook is nodig dat steeds situationeel de afweging kan worden gemaakt of de (boven)regionale samenwerking daadwerkelijk iets bijdraagt aan het beter beschikbaar maken van zorg aan jeugdigen. Een verplichtende vorm, zowel juridisch als in de aanwijzing van jeugdhulpsoorten, wijzen wij af. In een gedecentraliseerd stelsel ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten om vorm te geven aan de regionale samenwerking. Geef gemeenten hierin het vertrouwen om te beoordelen wat nodig is, conform het voorstel ‘Norm voor opdrachtgeverschap’.

Voor wat betreft de verplichting tot een regiovisie zien wij een zelfde spanningsveld als hierboven genoemd. In relatie tot de inkoop onderschrijven wij de toegevoegde waarde. Echter, in relatie tot de lokale teams wordt ook hier de ambivalentie zichtbaar. Waarom regionaal als gemeenten hierin nadrukkelijk een lokale opdracht hebben meegekregen?

Hierbij verder de kanttekening dat reeds in de huidige situatie onze regio iedere inkoop jeugdhulp vooraf laat gaan door het vaststellen van een regionale inkoopvisie en daarnaast ook een regionaal transformatieplan is vastgesteld dat tezamen met aanbieders is opgesteld.

Versterken van de toegang tot jeugdhulp

In het verlengde van hetgeen hierboven is gezegd, beschouwen de gemeenten de toegang tot hulp als een lokale taak. De lokale teams werken met veel meer partners samen dan alleen met jeugdhulpaanbieders, vanuit hun domeinoverstijgende opdracht. Veel gezinnen zijn niet gebaat bij alleen jeugdhulp, daar moet meer stut en steun bij, die vaak in het lokale netwerk en de lokale algemene voorzieningen zit verweven. Jeugdhulp hierin een regionale status aparte geven, leidt opnieuw tot verkokering.

Een ander punt hierbij is de mate van democratische controle van gemeenteraden op uitgerekend een onderwerp dat inwoners van de eigen gemeente zo direct raakt. Welke positie wordt een gemeenteraad toegedicht in een regionale visie op toegang? Wat als zij een afwijkend standpunt innemen ten opzichte van hun buurgemeenten? Bij deze vraag dient eerst een antwoord gevonden te worden alvorens een verplichting in de wet op te nemen. In de huidige situatie kost het al buiten verhouding veel inzet om gemeenteraden op één lijn te krijgen, maar is er uiteindelijk nog de *escape* dat een gemeenteraad afwijkend besluit.

Governance van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Wij onderschrijven dat de governance op orde moet zijn. Onzes inziens zijn er in de huidige structuur al *checks and balances* ingebouwd. We herkennen minder dat op basis van misstanden hier extra verantwoording en kaders ingebouwd zouden moeten worden. Het goed inzetten van huidige instrumenten kan al veel van de misstanden wegnemen

Versterken van inzicht en toezicht op de beschikbaarheid van zorg voor jeugdigen.

Een onafhankelijke positie voor de jeugdautoriteit juichen wij van harte toe. Daarbij onderschrijven wij het onderbrengen bij de Nza als een optie, maar zou ook een combinatie met de inspectie gezondheidszorg en jeugd denkbaar zijn, mist ook hier de onafhankelijkheid voldoende wordt geborgd. Voordeel van dit laatste is dat kwaliteit en (financiële) positie van de jeugdhulpaanbieder vaak onderling sterk verbonden zijn en in samenhang beoordeeld kunnen worden.

Overige aspecten

Het onderwerp ‘verlagen administratieve lasten’ springt hierbij in het oog. De reeds bestaande uniformering zoals het landelijke berichtenverkeer, landelijke accountantsprotocol etc zijn in onze regio geïmplementeerd en volstaan. Verdere landelijke bemoeienis met lokale bedrijfsvoeringsprocessen scheidt veel verwarring. In een gedecentraliseerd stelsel treedt inderdaad meer verscheidenheid op in bedrijfsvoeringsprocessen. Dit is inherent. Gemeenten kiezen daarbij individueel hun eigen (software)systemen waarmee zij meer domeinen organiseren dan alleen de jeugdhulp. De jeugdhulp hiervan uitzonderen heeft consequenties die verder reiken dan alleen de jeugdhulp.

Een suggestie bij dit punt ligt in het beter landelijk beschikbaar maken van de CBS- jeugdmonitor gegevens. En gemeenten vervolgens te verplichten geen nadere verantwoordingsgegevens op resultaten van jeugdhulp op te vragen bij jeugdhulpaanbieders, anders dan in de jeugdmonitor opgenomen.

Financiële gevolgen

Het behoeft geen nadere toelichting dat vrijwel alle regio's kampen met (grote) financiële tekorten op de jeugdhulp. De voorstellen tot wijzigingen van de jeugdwet zijn niet hoopgevend voor een afname van de kosten. Sterker nog, een aantal voorstellen leidt tot extra werk en extra benodigde inzet. Toch wordt de verwachting uitgesproken dat de kosten zullen dalen. Dit onderschrijven wij niet. Bij alle verantwoordelijkheden die het Rijk bij de gemeenten neerlegt in het goed uitvoeren en transformeren van de jeugdhulp, gaan wij er vanuit dat het Rijk hierin gezonde financiële voorwaarden schept en hierover een passage opneemt in de jeugdwet. Het is onmogelijk uitvoering te geven aan goede zorg voor onze kinderen en gezinnen als de middelen hiervoor ontbreken.